

Översikter och meddelanden

Statsvetenskaplig Tidskrifts redaktion

Fahlbeckska stiftelsens kollegium sammanträdde den 8 oktober 1984 med professor Birgitta Odén som praeses. Till sammanträdet hade emeritiprofessorerna Nils Stjernquist och Håkan Strömberg anmält, att de ville bli befriade från uppdraget som ledamot i Statsvetenskaplig Tidskrifts redaktionsutskott. Kollegiet beviljade den begärda befrielsen; praeses uttryckte kollegiets tack till Nils Stjernquist och Håkan Strömberg för deras mångåriga insatser till tidskriftens fromma. Till ny ledamot i redaktionsutskottet valde kollegiet professor Lars-Göran Stenelo; skiftet sker i och med årgång 1985.

Praeses uttryckte vidare kollegiets tack till docent Torbjörn Vallinder, som med föreliggande häfte lämnar posterna som redaktionssekreterare för tidskriften och sekreterare i kollegiet. Praeses framhöll därvid bland annat Vallinders strävan att hålla kontakt med olika forskarmiljöer.

I anslutning härtill vill jag för min del tacka alla som under mina år som redaktionssekreterare på olika sätt har understött mig i mitt arbete: kollegiet, där Nils Stjernquist fram till sin avgång utgjorde den fasta punkten; ombuden och andra kolleger vid statsvetenskapliga, nationalekonomiska, sociologiska och statistiska institutioner i landet, inte minst de anonyma granskare, som med sina referee-utlåtanden har bidragit till att förbättra kvalitén på manuskripten; Ebba Skjöld, som har hållit i ekonomi och distribution.

Först och sist vill jag dock tacka Lennart Lundquist för hans ovärderliga insatser i redaktionen genom åren och önska honom och Anders Sannerstedt lycka till, när de nu tar över.

Torbjörn Vallinder

Modern rationalistisk teoribildning och Rousseaus teori om allmänviljan*

Spelteori och statsvetenskaplig forskning

Spelteori kan ses som en matematisk idealisering av kollektivt beslutsfattande. Varje *aktör* eller spelare väljer ett av flera *handlingsalternativ* på basis av den *nytta* han erhåller från olika tänkbara *utfall* och med utgångspunkt i att även andra aktörer står i en liknande strategisk situation. Ett spels utfall kan aldrig, som framgår av nedanstående citat, kontrolleras av någon enskild aktör. Det teoretiskt särpräglade med spelteorin är att begreppet kollektivt handlande kan förenas med intentionalt handlande individer.

Den formaliserade spelteorin har sedan fyrtioalets¹ satt allt djupare spår inom de olika samhällsvetenskaperna. För rationalistisk teoribildning har den inneburit en närmast explosionsartad utveckling. Gamla tankegångar har preciserats² och nya användningsområden har tillkommit.³ Två av de idéer som framsprungit ur spelteorin – fångarnas dilemma, som väsentligen är den bärande tanken i Mancur Olsons "logic of collective action", och Arrows "General Possibility Theorem" – har av Brian Barry och Russel Hardin utnämnts till de mest utmanande och fruktbara tankegångarna inom samhällsvetenskapen sedan andra världskriget.⁴

Förhoppningarna som knutits till spelteorin har också varit stora. Den utmålades som teorin med stort t; teorin skulle täcka alla företeelser inom samhällsvetenskapens ram. Det är uppenbart att dessa högt ställda förväntningar inte har infriats och på sina håll går det spåra en besvikelse över att spelteorin, som det sägs, är alltför formell och att den brister i realism. Spelteorin skulle enligt detta synsätt vara användbar för att generera idéer men inte i syfte att beskriva och förklara.⁵ Jag vill hävda att denna reaktion är överdriven. Anspråken på spelteorin skall inte ställas för högt; den kan inte användas till allt, men dess tillämpningsområde täcker en hel del av intresse.⁶ En av spelteoris mest engagerade och idérika förespråkare, Jon Elster, har gjort ett försök att sammanfatta dess räckvidd: